

HERMAN MELVILLE

ΓΟΥΑΪΤ~ΤΖΑΚΕΤ

[Ο ΑΣΠΡΟΦΟΡΗΣ]

Ἡ

Ο ΚΟΣΜΟΣ Σ' ΕΝΑ
ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΠΛΟΙΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΦΗ ΚΑΛΛΙΦΑΤΙΔΗ

G U T E N B E R G
O R B I S L I T E R Æ

EDITIO MINOR

ΓΟΥΑΪΤ-ΤΖΑΚΕΤ
[Ο ΑΣΠΡΟΦΟΡΗΣ]

ἢ
Ο ΚΟΣΜΟΣ
Σ' ΕΝΑ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΠΛΟΙΟ

HERMAN MELVILLE

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ-ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

ΕΦΗ ΚΑΛΛΙΦΑΤΙΔΗ

ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΗ

EDITIO MINOR

GUTENBERG ORBIS LITERÆ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

Ο ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ

ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΕΝΑΣ Ο ΛΟΤΕΛΑ ΚΑΤΑΣΠΡΟΣ ΕΠΕΝΔΥ-
της, ἀλλ' ἂν θέλουμε νά ἴμαστε εἰλικρινεῖς, ἦταν ἀρ-
κετὰ ἄσπρος, ὅπως θὰ δείξει ἡ συνέχεια.

Ὁ τρόπος πού τὸν ἀπέκτησα ἦταν ὁ ἐξῆς.

Ὅταν ἡ φρεγάτα μας ἔπιασε Καγιαό, στὶς ἀκτὲς τοῦ Περού —τὸ τελευταῖο λιμάνι πρὶν τὸν Εἰρηνικό—, βρέ-
θηκα χωρὶς γτεγο ἢ ναυτικὸ σουρτουῖκο· καὶ καθὼς με-
τὰ ἀπὸ τρία χρόνια ταξίδι δὲ γινόταν νά βρεῖς πατατοῦκες
ἀπὸ τὸν ἀξιωματικὸ τροφοδοσίας, καὶ τραβούσαμε γιὰ
τὸ Κέιπ-Χόρν, χρειαζόμενοι ὅπωςδήποτε κάτι παρόμοιο·
ἔτσι καταπιάστηκα γι' ἀρκετὲς ἡμέρες νά φτιάξω ἓνα
ἀλλόκοτο κατασκευάσμα δικῆς μου ἐπινόησης, γιὰ νά
μὲ προστατέφει ἀπὸ τὶς θύελλες πού σύντομα θὰ βρῖσκαμε
στὴν πορεία μας.

Δὲν ἦταν παρὰ μιὰ ἄσπρη λινὴ καζάκα, ἢ μᾶλλον
πουκαμίσα, πού, ἀπλώνοντάς την στὸ κατάστρωμα, τὴ
δίπλωσα καταμεσῆς στὸ στῆθος καί, κόβοντας πέρα-
ὡς-πέρα τὸ ἄνοιγμά της, τὴν ἄνοιξα ἴσαμε κάτω — ὅ-
πως περίπου κόβουμε τὰ φύλλα στὰ καινούργια βιβλία.
Μόλις φτιάχτηκε τὸ ἄνοιγμα, ἔγινε μιὰ τέτοια μετα-
μόρφωση πού ξεπερνοῦσε ἀκόμα κι αὐτὲς τοῦ Ὁρίδιου.
Γιατί, μὲ τὸ ἓνα — μὲ τὸ δύο — μὲ τὸ τρία! ἡ πουκαμίσα
ἔγινε σακάκι! — παράξενο σακάκι, ἐδῶ πού τὰ λέμε·
ἦταν μπόλικο σὰν κουακέρικο στὸ κάτω μέρος, μ' ἓνα
χυτό, μαλακὸ γιανὰ καὶ ἄχαρα, φαρδιά μανίκια· ἄσπρο,
μάλιστα, ἄσπρο σὰ σάβανο. Καὶ παραλίγο ἔμελλε ν' ἀ-
ποδειχθεῖ τὸ δικό μου σάβανο, ὅπως θ' ἀνακαλύψει ὁ-
ποῖος διαβάσει παρακάτω.

Μά, σὲ καλὸ σου, φίλε μου, τί σοὶ καλοκαιρινὸ σακάκι εἶν' αὐτὸ ποῦ μπορεῖ νὰ τὰ βγάλει πέρα μὲ τίς θύελλες τοῦ Κέιπ-Χόρν; Μπορεῖ στὴν ὄψη νὰ ἔταν ἓνα πολὺ κομψὸ καὶ ὁμορφὸ λευκὸ λινό· ἀλλὰ σ' ὄλο σχεδὸν τὸν κόσμο, τὰ λινὰ φοριοῦνται κατάσαρκα.

Πολὺ σωστά· κι αὐτὴ τὴ σκέψη τὴν ἔκανα ἀπὸ νωρίς· διότι δὲ σκόπευα ἐποῦδενι ν' ἀρμενίσω πρῶτα στὸ Κέιπ-Χόρν μὲ τὴν πουκαμίσα μου· θὰ ἔταν τὸ ἴδιο σὰ ν' ἀρμενίζα ξυλάρμενα, μά τὴν ἀλήθεια.

Κι ἔτσι, μ' ἓνα σωρὸ κουρέλια καὶ μπαλώματα — παλιῆς κάλτσες, μπατζάκια παντελονιῶν καὶ τὰ λοιπά — ἔντυσα καὶ φοδράρισα τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἐπενδύτη μου, ὥσπου ἔγινε, ἀπὸ πάνω μέχρι κάτω, τὸ ἴδιο φουσκωτὸς καὶ χοντρός μὲ τὸ παραφουσκωμένο μὲ μπαμπάκι σωκάρδι ποῦ φοράει ὁ βασιλιάς Ἰάκωβος γιὰ νὰ προστατευεταὶ ἀπ' τίς μαχαιριές, κι οὔτε φορτέτσα, οὔτε ἀτσάλινος ἀλυσιδένιος θώρακας στεκόταν πιὸ στητός.

Καλὰ μέχρι ἐδῶ· μά σὲ παρακαλῶ, Ἀσπροφόρη, γιὰ πές μου, πῶς σκοπεύεις νὰ κρατήσεις τὴ βροχὴ καὶ τὴν ὑγρασία μακριὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ μπαλωμένο grego σου; Μὴ μᾶς πεῖς ὅτι ὄλο αὐτὸ τὸ κουρελομάνι εἶναι μουσαμαδιά, ἔ; — Μὴ μᾶς πεῖς ὅτι τὰ κάμποτα εἶναι κι ἀδιάβροχα!

Ὅχι, ἀγαπητέ μου φίλε· κι αὐτὸς ἦταν ὁ μπελάς. Ἦταν ἀδιάβροχο ὅσο κι ἓνα σφουγγάρι. Καὶ γιὰ νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια, εἶχα παραγεμίσει τόσο ἀπερίσκεπτα τὸν ἐπενδύτη μου, ποῦ σὲ μιὰ βροχὴ ρουφοῦσε ὅ,τι ἔβρισκε μπροστά του· καὶ σκούπιζε μέχρι τελευταίας ρανίδος τὰ παραπέτα ποῦ τύχαινε ν' ἀκουμπήσω. Κι ὅταν εἶχε ὑγρασία, οἱ ἄκαρδοι σύντροφοί μου τό ἔχαν συνήθειο νὰ σκούπιζονται ἀκουμπώντας ἐπάνω μου· τόσο δυνατὴ ἦταν ἡ τριχοειδὴς συγγένεια ἀνάμεσα σ' αὐτὸν τὸν ἄτυχο ἐπενδύτη μου καὶ κάθε στάλα ὑγρασίας. Ἔσταξα σὰ γαλόπουλο ποῦ φήνεται στὸ φούρνο· κι ἀργότερα, ὅταν ἔπαυαν οἱ βροχές καὶ ξεπρόβαλλε ὁ ἥλιος, παρέμενα

τυλιγμένος σὲ μιὰ σκοτσέζικη ὀμίχλη· ἡ καλοκαιρία τῶν ἀλλωνῶν, ἀλίμονο! δὲν ἦταν καλοκαιρία καὶ γιὰ μένα.

Ἐμένα; Ἄχ, τὸν κακομοίρη! Μουσικεμένος καὶ βαρὺς, τί ἀσήκωτο φορτίο ἦταν αὐτὸς ὁ ἐπενδύτης, κυρίως ὅταν ἀνέβαινα στὰ ξάρτια ἀγκομαχώντας βῆμα τὸ βῆμα, λές καὶ τραβοῦσα τὴν ἄγκυρα. Ποῦ νὰ βρῶ καιρὸ τότε νὰ τὸ βγάλω καὶ νὰ τὸ στραγγίξω στὴ βροχή, ἀφοῦ δὲ γινόταν ν' ἀργοπορήσεις ἢ νὰ χάσεις χρόνο; Ὅχι, ὄχι· πᾶς ἐπάνω, ὅπως καὶ νὰ ἔχει· χοντρός ἢ ἀδύνατος, Λάμπερτ ἢ Ἐντσον, ὅσα περιττὰ κιὰ κι ἂν κουβαλᾷς. Κι ἔτσι, στὴν περίπτωσή μου, ἦταν μπόλικες οἱ βροχές ποὺ ξανανέβηκαν πρὸς τὰ οὐράνια, ὅπως ἐπιτάσσουν οἱ φυσικοὶ νόμοι.

Ἀλλὰ θέλω νὰ πῶ ὅτι διαφεύστηκα οἰκτρὰ στὴν ἐκτέλεση τῶν ἀρχικῶν σχεδίων μου γι' αὐτὸ τὸν ἐπενδύτη. Πρόθεσή μου ἦταν νὰ τὸν κάνω ὀλοτέλα ἀπόρθητο, περνώντας τον μ' ἓνα χέρι μπογιά. Ἀλλὰ ἡ κακιὰ μοῖρα πάντα προλαβαίνει τοὺς ἄτυχους. Τόσο πολλή ἦταν ἡ μπογιά ποὺ ἔχαν κλέφει οἱ ἄλλοι ναυτικοὶ γιὰ νὰ πασαλείφουν τὶς φόρμες καὶ τὶς νιτσεράδες τους, ὥστε ὥσπου νὰ τελειώσω —ἐγώ, ἓνας τίμιος ἄνθρωπος— τὴ μπαλωματικὴ μου, οἱ κάδοι τῆς μπογιᾶς ἦταν ἀπρόσιτοι καὶ κλειδαμπαρωμένοι.

«Κοίτα ἴδω, Ἀσπροφόρη», μοῦ λέει ὁ γερο-Βούρτσας, ὁ ὑπεύθυνος τῆς ἀποθήκης μὲ τὶς μπογιές, «δὲ γίνεται νὰ πάρεις μπογιά».

Ἔτσι ἦταν λοιπὸν ὁ ἐπενδύτης μου: καλογεμισμένος, φουσκωτὸς καὶ πορώδης· καὶ μὲς στὴ μαύρη νύχτα, ἔλαμπα κάτασπρος σὰν τὴ Λευκὴ Κυρὰ τῆς Ἀβενελ!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ

«**Κ**ΟΥΡΑΓΙΟ, ΠΑΛΙΚΑΡΙΑ, ΠΑΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ!»
Γιὰ τὴν πατρίδα! — τί χαρμόσυνος ἤχος! Βρεθήκατε ποτὲ στὸ γυρισμὸ γιὰ τὴν πατρίδα; — Ὅχι; — Γρήγορα! Πάρτε τὰ φτερά τῆς αὐγῆς ἢ τὰ πανιά ἐνὸς πλοίου καὶ πετάξτε στὶς πιὸ ἀπόμερες γωνιὲς τῆς γῆς. Μείνετε κεῖ καναδυὸ χρόνια· καὶ ὕστερα ἀφήστε τὸν πιὸ βραχνὸ λοστρόμο, μὲ τὰ πλεμόνια τοῦ τραχιὰ καὶ ἀγριεμένα, νὰ φωνάξει τοῦτες τὶς μαγικὲς λέξεις· θὰ πάρετε ὄρκο ὅτι «οὐτ' ἢ ἄρπα τοῦ Ὀρφέα ἦταν τόσο μαγευτικὴ».

Τὰ πάντα ἦταν ἔτοιμα· οἱ βάρκες εἶχαν μαζευτεῖ, ἡ κουρτελάτσα εἶχε δεθεῖ, τὸ καθαλάργανο ἦταν περασμένο, οἱ μπάρες τοῦ μποτζαργάτη στὴ θέση τους, ἡ σκάλα ρεάλε κατεβασμένη καὶ μὲ μεγάλα κέφια, καθήσαμε γιὰ φαγητό. Στὸ καρέ, οἱ ἀξιωματικοὶ κερνιοῦνταν τὸ πιὸ παλιὸ πορτό τους καὶ ἔπιναν στὴν ὑγεία τῶν φίλων τους· στὴν τιμονέρα, οἱ δόκιμοὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἴβρουν ποιὸς θὰ τοὺς δανείσει γιὰ νὰ ξεχρεώσουν τὴν πλύστρα τους, ἢ —κατὰ τὴ ναυτικὴ ὁρολογία— νὰ φέρουν βόλτα-ὄρτσα τοὺς πιστωτές τους. Στὸ πρυμναῖο κατὰστρωμα, ὁ καπετάνιος κοίταζε σοβράνο· καὶ στὴ μεγάλη, ἀπροσπέλαστη καμπίνα του, ὁ μέγας καὶ τρανὸς κυβερνήτης καθόταν σιωπηλὸς καὶ μεγαλόπρεπος σὰν τὸ ἄγαλμα τοῦ Δία στὴ Δωδώνη.

Ἡμασταν ὅλοι ντυμένοι καὶ στολισμένοι· σὰν κομμάτια τοῦ γαλάζιου οὐρανοῦ ἀπλώνονταν οἱ γιακάδες τῶν πουκαμίσων πάνω στοὺς ὤμους μας· καὶ τὰ σκαρπίνια μας ἦταν τόσο ζωηρὰ καὶ παιχνιδιάρικα, ὥστε χόρευαν πάνω-κάτω τὴν ὥρα ποὺ τρώγαμε.

Μᾶς εἶχαν στρώσει γιὰ φαγητὸ στὸ πυροβολεῖο, ἀνάμεσα στὰ κανόνια· κι ἐκεῖ, ὅπως καθόμασταν σταυροπόδι, θά ἔλεγε κανεὶς ὅτι ὀλόγυρά μας ἀπλώνονταν ἀμέτρητα χτήματα καὶ λιβάδια. Τόσος ἦταν ὁ θόρυβος ἀπ' τὶς πάπιες, τὶς κότες καὶ τὶς χῆνες· τόσα τὰ μουγκανητὰ καὶ τὰ βελάσματα ἀπὸ βόδια κι ἄρνια, μαντρωμένα ἐδῶ κι ἐκεῖ στὸ κατάστρωμα, μὲ προορισμὸ νὰ γίνουν τσιμπούσια τῶν ἀξιωματικῶν. Οἱ ἤχοι ἦταν πιὸ πολὺ στεριανοὶ παρά θαλασσινοί· καὶ θύμιζαν ἀδιάκοπα σὲ κάθε ἄντρα τὸ παλιὸ πατρικὸ του πέρα-ἐκεῖ στὴν πράσινη πατρίδα· τὶς γέρι-κες θολωτὲς φτελιές· τὸ λόφο ὅπου κάναμε κουτρουβά-λες· καὶ τὶς κριθόσπαρτες ὄχθες τοῦ ρυακιοῦ ὅπου βουτού-σαμε...

«Ὅλοι στὴν ἄγκυρα!»

Ὅταν ἀκούστηκε αὐτὴ ἡ διαταγή, πῶς τρέξαμε ὅλοι στὶς μπάρες κι ἀρχίσαμε νὰ γυρνᾶμε τὸν ἀργάτη· κάθε ἄντρας ἕνας Γολιάθ, κάθε τένοντας ἕνα συρματόσκοινο — γύρω-γύρω, γύρω-γύρω, γύριζε σὰ σφαῖρα, ἐνῶ κρατού-σαμε μὲ τὰ πόδια μας τὸ ρυθμὸ τοῦ πίφερου, ὥσπου τὸ σκοινὶ ἦρθε στὰ ἴσα του καὶ τὸ πλοῖο βρέθηκε μὲ τὴ μύ-τη στὸ νερό.

«Σηκῶστε καὶ δέστε! Στεριῶστε τὶς μπάρες καὶ κάντε πανιά!»

Ἔγινε — μπαριέρηδες, μποτσαδόροι, ξαρταδόροι, ποδι-στές, βοηθοὶ καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι σκαρφάλωσαν ἀπ' τὶς ἀνεμόσκαλες σὲ γκάγιες καὶ ἱμαντάρια· ἐνῶ, σὰν τὶς μαϊ-μοῦδες στὶς φοινικιές, οἱ λασκαδόροι τῶν πανιῶν ἔτρεχαν πάνω σ' αὐτὰ τὰ πλατιά κλωνάρια, τὶς ἀντένες μας· καὶ ξεχύθηκαν τὰ πανιά σὰν ἄσπρα σύννεφα ἀπ' τὸν αἰθέ-ρα — γάμπιες, παπαφίγκοι καὶ κοῦντροι· κι ἐμεῖς τρέ-χαμε μὲ τὰ ἱμαντάρια ὥσπου κάθε πανὶ τεντώθηκε.

«Πάλι στὶς μπάρες!»

«Τραβᾶτε, παλικάρια μου, τραβᾶτε γερά!»

Μ' ἕνα τίναγμα κι ἕνα τράνταγμα, ξεκολλήσαμε ἀπ' τὸ βυθὸ· καὶ νὰ πού ἀνέβηκαν στὴ μάσκα μας κά-

μποσες χιλιάδες λίμπρες παλιοσίδερο πού 'χαν τή μορφή τῆς βαριάς ἄγκυράς μας.

Καί ποῦ ἦταν ὅλη αὐτή τήν ὥρα ὁ Ἄσπροφόρης;

Ὁ Ἄσπροφόρης ἦταν στή θέση του. Αὐτός ἦταν πού λασκάρισε τή μεγίστη μαϊστρα, τόσο φηλά ἐκεῖ-πάνω πού μοιάζει μὲ φτερούγα ἀπ' ἄσπρο ἄλμπατρος. Μὰ κι ὁ ἴδιος ὁ Ἄσπροφόρης μοιάζει μὲ ἄλμπατρος, καθὼς τρέχει πάνω στὸ λεπτὸ ἀκροκέραιο!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΔΙΑΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΑΝΤΡΕΣ ΕΝΟΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΠΛΟΙΟΥ

ΤΩΡΑ ΠΟΥ ΠΕΡΙΕΓΡΑΦΑ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΣΠΡΟΦΟΡΗ, ΘΑ πρέπει να πῶ και πῶς ἔφτασε να κατέχει αὐτὴ τὴ θέση.

Ὅλοι ξέρουν ὅτι στὰ ἐμπορικὰ πλοῖα οἱ ἄντρες χωρίζονται σὲ βάρδιες —δεξιότοιχοι καὶ ἀριστερότοιχοι— πού ἀλλάζουν καθήκοντα τὸ βράδι. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ σ' ὅλα τὰ πολεμικὰ πλοῖα. Ἀλλὰ στὰ πολεμικὰ πλοῖα, ἐκτὸς ἀπ' αὐτὴ τὴ διαίρεση, ὑπάρχουν κι ἄλλες, πού ἐπιβάλλονται ἀπὸ τὸ μεγάλο ἀριθμὸ ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγκη γι' ἀκρίβεια καὶ πειθαρχία. Ὅχι μόνον ὑπάρχουν συγκεκριμένες ομάδες πού ἀναλαμβάνουν τὶς τρεῖς κόφες, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἀπόπλου ἢ σὲ ὅποιαδήποτε ἄλλη διαδικασία ἀπαιτεῖ τὴν παρουσία ὅλου τοῦ πληρώματος, ὑπάρχουν συγκεκριμένοι ἄντρες πού ἀναλαμβάνουν κάθε κεραία τῆς κόφας. Ἔτσι, ὅταν δοθεῖ ἡ διαταγή νὰ λασκαριστεῖ ὁ κοῦντρος, ὁ Ἄσπροφόρης εἶναι πού τρέχει νὰ τὴν ἐκτελέσει αὐτὸς καὶ κανένας ἄλλος ἐκτὸς ἀπ' αὐτόν.

Κι ὄχι μόνον ὑπάρχουν συγκεκριμένες ομάδες πού παίρνουν θέση στὰ τρία καταστρώματα τοῦ πλοίου, ἀλλὰ κι ὁ κάθε ἄντρας τῆς κάθε ομάδας ἔχει συγκεκριμένα καθήκοντα. Κι ἀκόμα, στὸ πόδισμα, στὸ μάζεμα τῆς γάμπιας καὶ στὸ ἀναπόδισμα, τὸ καθένα ἀπὸ τὰ πεντακόσια παλικάρια μιᾶς φρεγάτας ξέρεي τὴ θέση του καὶ θὰ βρῖσκεται πάση θυσία ἐκεῖ. Δὲ βλέπει τίποτα, δὲν ἀκούει τίποτα καὶ θὰ μείνει ἐκεῖ ὥσπου νὰ τὸν κατεβάσει

ὁ μαῦρος Χάρος ἢ ἓνας βαθμοφόρος. Ὡστόσο, ὑπάρχουν φορές πού, ἀπὸ ἀμέλεια τῶν ἀξιωματικῶν, γίνονται μερικές ἐξαιρέσεις σ' αὐτὸ τὸν κανόνα. Μιὰ μᾶλλον σοβαρὴ κατάσταση πού δημιουργήθηκε ἀπὸ μιὰ τέτοια περίπτωση θὰ τὴ δοῦμε σ' ἓνα προσεχὲς Κεφάλαιο.

Ἄν δὲν ὑπῆρχαν αὐτοὶ οἱ κανονισμοί, τὸ πλήρωμα ἐνὸς πολεμικοῦ πλοίου δὲ θὰ ἴταν παρὰ ἓνα τσοῦρμο τόσο ἀνεύθυνο γιὰ νὰ μαζέφει πανιά σὲ μιὰ θύελλα, ὅσο κι ὁ λόρδος Τζόρτζ Γκόρντον ὅταν γκρέμιζε τὸ ἐπιβλητικὸ ἀρχοντικὸ τοῦ λόρδου Μάνσφιλντ.

Μὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτό. Ὁ Ἄσπροφόρης, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ καθήκοντά του στὸ λασκάρισμα τοῦ κούντρο, τὴν ὥρα πού ὅλοι οἱ ἄντρες εἶναι στίς θέσεις τους γιὰ νὰ κάνουν πανιά, κι ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἰδιαιτέρα καθήκοντά του στὸ πόδισμα, στὸ πόντισμα κ.τ.λ., ἀνῆκε μόνιμα στὴ βάρδια τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, μιᾶς ἀπὸ τίς δύο βασικὲς πρῶτες ὑποδιαιρέσεις τοῦ πληρώματος τοῦ πλοίου. Καὶ σ' αὐτὴ τὴ βάρδια, ἦταν ὁ ἄνθρωπος τῆς μεγάλης κόφας· δηλαδή, ἦταν στημένος στὴ μεγάλη κόφα, μαζὶ μὲ μερικοὺς ἄλλους ναῦτες, ἔτοιμος νὰ ἐκτελέσει κάθε διαταγὴ πού ἀφοροῦσε τὸ μεγάλο ἰστό, ἀπὸ τὴν ἀντένα τῆς μαϊστρας καὶ πάνω. Γιατί ἀπ' τὴ μεγάλη μαϊστρα καὶ κάτω, ὡς τὸ κατὰστρωμα, τὸ μεγάλο κατάρτι εἶναι δουλειὰ ἄλλης ομάδας.

Τώρα, σὲ κάθε βάρδια —ἀριστερότοιχη ἢ δεξιότοιχη — οἱ ἄντρες τοῦ τουρκέτου, τοῦ μεγάλου καταρτιοῦ καὶ τῆς μετζάνας ὑποδιαιροῦνται ἐν πλῶ σὲ τεταρτοβάрдιες, πού ἐναλλάσσονται στίς κόφες ὅπου ἀνήκουν ἐνῶ ὅλοι μαζὶ ἀντικαθιστοῦν τὴν ἀριστερότοιχη βάρδια τῶν γαμπιέρηδων.

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς γαμπιέρηδες, πού εἶναι πάντα γεροδεμένοι ναυτικοί, ὑπάρχουν κι οἱ ἄντρες τοῦ ρεσπέτου —γερο-θαλασσόλυκοι ὅλοι τους— πού ἡ θέση τους εἶναι στὸ καμπούνι· οἱ ἀντένες τοῦ τουρκέτου, οἱ ἄγκυρες κι ὅλα τὰ πανιά τοῦ μπομπρέσου εἶναι στὴ φύλαξή τους.

Είναι ὅλοι τους φημένοι καὶ θαλασσοδαρμένοι, οἱ πῖο ἔμπειροι ἄντρες τοῦ καραβιοῦ. Εἶναι αὐτοὶ ποὺ σοῦ τραγουδοῦν «Ἄχ, δὲς τὸν Βισκαϊκό!» καὶ «Νεκρὸ κουφάρι κείτεται ὁ φίλος ὁ Τὸμ Μπόουλιγγ!» καὶ «Σταμάτα, ἄγριε Βοριά, νὰ μαστιγώνεις!», εἶναι αὐτοὶ ποὺ στὶς στεριανὲς ταβέρνηες παραγγέλνουν μιὰ γαβάθα κατράμι καὶ μιὰ γαλέτα. Εἶναι οἱ τύποι ποὺ κλώθουν ἀτέλειωτες ἱστορίες γιὰ τὸν Ντέκατουρ, τὸν Χάλ καὶ τὸν Μπέινμπριτζ· καὶ κουβαλοῦν ἀπάνω τους κομματάκια ἀπὸ «Παλιὰ Σιδερόπλευρα», ὅπως οἱ καθολικοὶ ἔχουν τὰ κομματάκια τοῦ Τίμιου Σταυροῦ. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους μερικοὶ ἀξιωματικοὶ ποτὲ δὲν τολμοῦν νὰ βρῖσουν, ὅσο κι ἂν ἄλλους τοὺς ἀναδεματίζουν. Εἶναι οἱ τύποι ποὺ γλυκαίνεται ἡ ψυχὴ σου νὰ τοὺς κοιτᾶς· φυχωμένα μέλη τῆς Παλιᾶς Φρουρᾶς· βλοσυροὶ γρεναδιέροι τῆς θάλασσας ποὺ σὲ καιροὺς θύελλας ἔχουν χάσει μπόλικες μουσαμαδιὲς μὲς στὰ νερά. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἡ συναναστροφή μαζί τους ἔχει ἐπηρέασει πολλοὺς ἀπ' τοὺς νεαροὺς δόκιμους· οἱ ἄνθρωποι ποὺ τοὺς διδάσκουν τὴν τέχνη τοῦ θαλασσινοῦ· αὐτοὶ ποὺ τοὺς θεωροῦν βετεράνους, ἂν βέβαια ἔχουν λίγο σέβας στὴν ψυχὴ τους, πράγμα ποὺ δὲ συμβαίνει σὲ ὅλους τοὺς δόκιμους.

Ἐπειτα εἶναι οἱ Πρυμνίτες, ποὺ βρίσκονται στὸ πρυμναῖο κατάστρωμα· αὐτοὶ εἶναι στὶς διαταγὲς τῶν διόπων καὶ τῶν ὑποπυροβολητῶν καὶ φροντίζουν τὴ μεγίστη μαῖστρα καὶ τὴ μπούμα ἢ βοηθοῦν στὸ τράβηγμα μπράτσων καὶ ἄλλων σκοινιῶν στὴν πρύμνη τοῦ σκάφους.

Τὰ καθήκοντα ποὺ ἀνατίθενται στοὺς πρυμνίτες εἶναι συγκριτικὰ ἐλαφρὰ καὶ εὐκόλα καὶ δὲν ἀπαιτοῦν ἰδιαίτερη πείρα τῆς θάλασσας, κι ἔτσι οἱ θέσεις αὐτὲς καταλαμβάνονται συνήθως ἀπὸ στεριανούς· εἶναι οἱ λιγότερο γεροδεμένοι, οἱ λιγότερο φημένοι· καὶ στὴν ὄψη, οἱ λιγότερο θαλασσινοὶ τοῦ πληρώματος· καὶ μᾶς κι ὁ χῶρος τους εἶναι τὸ πρυμναῖο κατάστρωμα, συνήθως ἐπιλέγονται μὲ κριτήριό τὴν ἐξωτερικὴ τους ἐμφάνιση. Ἔτσι,

εἶναι κυρίως κομποὶ νεαροί, μὲ εὐγενικὸ παρουσιαστικὸ καὶ γλυκομίλητοι· δὲ μετροῦν πολὺ πάνω στὰ σκοινιά, ἀλλὰ ἀποκτοῦν μεγάλο βάρος στὴν ἐκτίμηση τῶν ξένων κυριῶν ποὺ θὰ τύχει νὰ ἐπισκεφτοῦν τὸ πλοῖο. Περνοῦν τὴν περισσότερη ὥρα τοὺς διαβάζοντας ρομάντσα καὶ μυθιστορήματα, μιλώντας γιὰ τοὺς στεριανοὺς ἔρωτές τοὺς καὶ συγκρίνοντας σημειώσεις γιὰ τὴ μελαγχολία καὶ τὶς αἰσθηματικὲς ἀπογοητεύσεις ποὺ τοὺς ἔσπρωξαν —κακόμοιρα παιδιὰ ἀπὸ σπίτι— στὴν ἀγκαλιά τοῦ σκληρὸκαρδου Ναυτικοῦ. Καὶ πράγματι, πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς δείχνουν νὰ ἔχουν κινηθεῖ σὲ πολὺ ἀξιοπρεπεῖς κύκλους. Ἡ ἐμφάνισή τοὺς εἶναι πάντα περιποιημένη καὶ τρέφουν ἀπέχθεια γιὰ τὸν κουβὰ μὲ τὸ κατράμι, ὅπου σπανίως καλοῦνται νὰ βυθίσουν τὰ δάχτυλά τοὺς. Κι ὅπως καμαρώνουν γιὰ τὸ κόψιμο τῶν παντελονιῶν ἢ τὴ γυαλάδα τῶν μουσαμαδιῶν τοὺς, τὸ ὑπόλοιπο πλήρωμα τοὺς ἔχει βγάλει τὸ παρατσούκλι «*λιμοκοντόροι τῆς θάλασσας*» ἢ «*μεταξοκαλτσάκηδες*».

Ἐπειτα εἶναι οἱ Μεσιανοί, ποὺ βρίσκονται πάντα στὸ πυροβολεῖο. Αὐτοὶ κοστάρουν τὶς σκότες τῆς μαῖστρας καὶ τοῦ λαΐφου κι ἐπιπλέον ἔχουν ταπεινὰ καθήκοντα: νὰ φροντίζουν τὶς ἀποχετεύσεις καὶ τοὺς ὀχετοὺς κάτω ἀπ' τὶς μπουκαπόρτες. Εἶναι ὅλοι τοὺς βόδια —συγγνώμη, παιδιὰ— ποὺ ποτὲ δὲν ἔβαλαν τὸ πόδι τοὺς στὴ σκαλιέρα καὶ δὲν ἀνέβηκαν πάνω ἀπ' τὴν κουπαστή. Ἐθεράπευτα «*χωριατόπαιδα*» μὲ τ' ἄχυρα ἀκόμα στὰ μαλλιά τοὺς, ἔχουν ἀναλάβει τὴν οἰκεία σ' αὐτοὺς περιποίηση τῶν κοτετσιῶν, τῶν γουρουνιῶν καὶ τῶν ἀποθηκῶν μὲ τὶς πατάτες. Αὐτὰ ὅλα βρίσκονται συνήθως στὸ μέσον τοῦ πλοίου, στὸ πυροβολεῖο τῆς φρεγάτας, ἀνάμεσα στὴ μπροστινὴ καὶ τὴν κεντρικὴ μπουκαπόρτα, καὶ καταλαμβάνουν μιὰ τόσο μεγάλη ἔκταση ποὺ θυμίζει παζάρι χωριοῦ. Οἱ μελωδικοὶ ἤχοι ποὺ βγαίνουν ἀπ' ὅλ' αὐτὰ φέρνουν ἀστέρευτα δάκρυα στὰ μάτια τῶν μεσιανῶν, γιὰ τὸν τοὺς θυμίζουν τὰ πατρογονικά τοὺς γουρου-

νοστάσια και πατατοχώραφα. Είναι ή τελευταία τρύπα του ζουρνᾶ, τὸ πιὸ χαμηλὸ σκαλοπάτι τοῦ πληρώματος, και ὅποιος εἶν' ἄχρηστος γιὰ ὅτιδήποτε ἄλλο, εἶναι ἓνα κι ἓνα γιὰ μεσιανός.

Τρία καταστρώματα παρακάτω —σπάτσα, πυροβολεῖο και κοιτῶνες— φτάνουμε σὲ μιὰ παρέα ἀπὸ Τρωγλοδύτες ἢ Ἀμπαριῶτες πὸ χώνονται, ὅπως τ' ἀγριοκούνελα στὰ λαγούμια τους, ἀνάμεσα σὲ ντεπόζιτα νεροῦ, βαρέλια και σκιοιὰ. Σὰν τοὺς ἀνθρακωρύχους τῆς Κορνοῦάλης, ἀν ξεπλύνουν τὴν καπνιά ἀπ' τὸ δέρμα τους, θὰ βγοῦν ὅλοι κάτασπροι σὰ φαντάσματα. Μὲ σπάνιες ἐξαιρέσεις, ποτὲ δὲ βγαίνουν στὸ κατάστρωμα νὰ λιαστοῦν. Μπορεῖ νὰ κάνουν πενήντα φορὲς τὸ γύρο τοῦ κόσμου, ἀλλὰ δὲ βλέπουν περισσότερα ἀπ' ὅσα εἶδε ὁ Ἴωνᾶς στὴν κοιλιὰ τοῦ κήτους. Εἶν' ὅλοι τους τεμπέληδες, χοντροκέφαλοι και ἀκαμάτηδες· κι ὅταν βγαίνουν στὴ στεριά μετὰ ἀπὸ μακρὸ ταξίδι, προβάλλουν στὸ φῶς τοῦ ἥλιου σὰν τὶς νεροχελῶνες ἀπ' τὶς σπηλιές τους ἢ τὶς ἀρκοῦδες ἀπ' τὶς κουφάλες τῶν δέντρων τὴν ἀνοιξη. Κανεὶς ποτὲ δὲν ξέρεει τὰ ὀνόματά τους· μετὰ ἀπὸ τρία χρόνια στὴ θάλασσα, σοῦ εἶναι τὸ ἴδιο ξένοι. Στὶς θύελλες, ὅταν ὅλοι οἱ ἄντρες πρέπει νὰ ἴναι στὸ κατάστρωμα, ξεπροβάλλουν μὲς στὴν καταιγίδα σὰν τοὺς μυστηριώδεις γέρους τῶν Παρισίων, τότε πὸ ἐγινε ἡ Σφαγὴ τῶν Τριῶν Ἡμερῶν τοῦ Σεπτέμβρη· ὅλοι ἀποροῦν ποιοὶ εἶναι κι ἀπὸ ποῦ ἔρχονται· χάνονται μὲ τὸν ἴδιο μυστηριώδη τρόπο και δὲν ξαναεμφανίζονται ὡς τὸν ἐπόμενο γενικὸ συναγερμό.

Αὐτὲς εἶναι οἱ βασικὲς κατηγορίες τοῦ πληρώματος ἐνὸς πολεμικοῦ πλοίου· ἀλλὰ οἱ ἐπιμέρους καταμερισμοὶ καθηκόντων εἶναι ἀναρίθμητοι και θ' ἀπαιτοῦσαν ἓνα Γερμανὸ σχολιαστὴ νὰ τοὺς καταγράψει.

Δὲ θὰ ποῦμε τίποτα γιὰ τοὺς ἄντρες τοῦ λοστρόμου, τοὺς ἄντρες τοῦ πυροβολητῆ, τοὺς ἄντρες τοῦ βελαγιάρη, τοὺς ἄντρες τοῦ θωρακιστῆ, τοῦ ὀπλονόμου, τοὺς δίοπους,

τούς τιμονιέρηδες, τούς ύποναύκληρους, τούς ύποπυροβολητές, τούς πρώτους τοῦ καμπουνιοῦ, τούς πρώτους τῆς κόφας τοῦ τουρκέτου, τούς πρώτους τῆς μεγάλης κόφας, τούς πρώτους τῆς κόφας τῆς μετζάνας, τούς πρώτους τῆς πρύμνης, τούς πρώτους τοῦ κυρίως κύτους, τούς πρώτους τοῦ πρωραίου κύτους, τούς πρώτους τῆς μάσκας, τούς βαρελάδες, τούς μπογιατζῆδες, τούς ντενεκετζῆδες, τὸν καμαρότο τοῦ κυβερνήτη, τὸν καμαρότο τοῦ καπετάνιου, τὸν καμαρότο τοῦ καρέ, τὸν καμαρότο τοῦ πηδάλιου, τὸν μάγειρα τοῦ κυβερνήτη, τὸν μάγειρα τοῦ καπετάνιου, τὸν μάγειρα τῶν ἀξιωματικῶν, τούς μαγείρους τῆς σειρᾶς, τούς μαγείρους τοῦ συσιτίου, τούς μικροὺς γιὰ τὶς αἰῶρες, τούς ἀγγελιαφόρους, τούς μικροὺς γιὰ τὶς κουκέτες, τούς μικροὺς γιὰ τὸ κουρκούτι, καὶ ἀναρίθμητους ἄλλους μὲ συγκεκριμένα καὶ ἀλλόκοτα καθήκοντα.

Αὐτὸς ὁ ἀτέρμων καταμερισμὸς καθηκόντων σ' ἓνα πολεμικὸ πλοῖο ἐπιβάλλει στὸν ναυτικὸ πού πρωτοπαίνει ἐκεῖ-μέσα νὰ ἔχει καλὴ μνήμη, καὶ ὅσο περισσότερο τὰ καταφέρνει στὴν ἀριθμητικὴ, τόσο τὸ καλύτερο.

Ὁ Ἀσπροφόρης, ἄς ποῦμε, ἦταν χρόνια ἐξασκημένος στοὺς λογαριασμοὺς γύρω ἀπ' τὰ διάφορα «νούμερα» πού τοῦ ἔδινε ὁ Ὅρτσας, ἀλλιῶς γνωστὸς σάν Ἰπαρχος. Καταρχὴν, ὁ Ἀσπροφόρης πῆρε τὸν ἀριθμὸ τοῦ συσιτίου του· ἔπειτα, τὸν ἀριθμὸ πλοίου, δηλαδὴ τὸ νούμερο στὸ ὁποῖο πρέπει ν' ἀπαντάει ὅταν βγαίνει στὴν ἀναφορὰ· ἔπειτα τὸν ἀριθμὸ τῆς αἰώρας του· ἔπειτα, τὸν ἀριθμὸ τοῦ κανονιοῦ στὸ ὁποῖο εἶναι τοποθετημένος· κι ἓνα σωρὸ ἄλλους ἀριθμοὺς, πού ἀκόμα κι ὁ ἴδιος ὁ Τζεντεντάια Μπάξτον θὰ χρειαζόταν κάμποση ὥρα γιὰ νὰ τοὺς βάλει σὲ σειρὰ προτοῦ τοὺς προσθέσει. Ἐπιπλέον, ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἀριθμοὺς πρέπει καὶ νὰ τοὺς θυμᾶσαι, ἀλλιῶς ἀλίμονό σου.

Φανταστεῖτε τώρα ἓναν ναύτη ἐμπορικοῦ, ὀλότελα ἄμαθο στὴ χάβρα ἐνὸς πολεμικοῦ πλοίου, νὰ μπαίνει γιὰ

πρώτη φορά ἐκεῖ καὶ νὰ πρέπει νὰ θυμᾶται ὄλ' αὐτὰ τὰ νούμερα. Ἦδη προτοῦ νὰ τ' ἀκούσει, τὸ κεφάλι του εἶναι καζάνι ἀπὸ τοὺς ἀσυνήθιστους ἤχους ποὺ κουδουνίζουν στ' ἀφτιά του καὶ τ' ἀφτιά του τοῦ φαίνονται σὰν καμπα-ναριά ποὺ βαρᾶν συναγερμό. Στὸ πυροβολεῖο, νομίζει ὅτι ἀκούει νὰ περνοῦν χίλια ἄρματα δρεπανηφόρα· ἀκούει τὴν περπατησιὰ ὀπλισμένων ναυτῶν, κλαγγές ἀπὸ σπά-θες καὶ βρισιές. Οἱ ὑποναύκληροι σφυρίζουν γύρω του σὰ γεράκια σὲ θύελλα, καὶ οἱ παράξενοι θόρυβοι κάτω ἀπ' τὰ πόδια του εἶναι σὰ τὸν ἀναβρασμὸ ἑνὸς ἠφαιστείου μέσα σ' ἕνα βουνό. Ἀποφεύγει τοὺς ξαφνικοὺς θορύβους ὅπως ἕνας νεοσύλληκτος τὶς βόμβες.

Τοῦ εἶναι πέρα-γιά-πέρα ἄχρηστα ὅλα τὰ προηγούμενα ταξίδια του στὶς ἄκρες τῆς ὑδρογείου· δὲ μετρᾶ ἢ πείρα του ἀπὸ Ἀρκτική, Ἀνταρκτική ἢ Ἰσημερινό, οἱ ἀνεμο-θύελλες ποὺ τὸν βρῆκαν ἀνοιχτὰ τοῦ Μπίτσι-Χέντ, τὰ κατάρτια ποὺ ἔσπασαν ἔξω ἀπ' τὶς Χατέρας. Πρέπει νὰ ξεκινησεῖ πάλι ἀπ' τὴν ἀρχή· δὲν ξέρει τίποτα· οὔτε τὰ ἑλληνικά οὔτε τὰ ἑβραϊκά μποροῦν νὰ τὸν βοηθήσουν, γιατί ἡ γλῶσσα ποὺ πρέπει νὰ μάθει δὲν ἔχει γραμματικὴ ἢ λεξιλόγιο.

Κοιτάξετε τον καθὼς προχωρεῖ ἀνάμεσα στὶς σειρὲς τῶν παλιῶν πολεμιστῶν τῆς θάλασσας· δεῖτε τὴν ταπεινὴ του στάση, τὶς ἀπολογητικὲς χειρονομίες του, τὸ ἀποβλακωμένο ὕφος του, σὰ Σκοτσέζου στὸ Λονδίνο τὴν ἐποχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἰάκωβου, τὸ «Ἐκλιπαρῶ τὸ ἔλεός σας, εὐγενικοὶ μου ἄρχοντες!» Εἶναι ὀλότελα σαστισμένος καὶ χαμένος. Καὶ ὅταν, γιὰ χαριστικὴ βολή, ὁ Ἰπάρχος, ποὺ δουλειὰ του εἶναι νὰ ὑποδέχεται ὅλους τοὺς καινούργιους καὶ νὰ τοὺς μοιράζει στὰ πόστα τους· ὅταν αὐτὸς ὁ ἀξιωματικὸς —ποὺ δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς πιὸ μειλίχιους κι ἀξιαγάπητους— τοῦ δίνει τὸν ἕναν ἀριθμὸ μετ' ἀπ' τὸν ἄλλο γιὰ νὰ τοὺς θυμᾶται —246 - 139 - 478 - 351—, ὁ κακομοίρης ὁ ἄνθρωπος εἶν' ἔτοιμος νὰ τὰ βροντήξει.

Μελετήστε λοιπόν τὰ μαθηματικά σας καὶ καλλιεργήστε τὴ μνήμη σας, ἄ! ναι, ὅλοι ἐσεῖς ποὺ σκέφτεστε νὰ ταξιδέψετε μὲ πολεμικά πλοῖα.

Αναζητήστε το [εδώ](#)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
GUTENBERG

www.gutenbergbooks.gr

 [/gutenbergbooks](https://www.facebook.com/gutenbergbooks)